

БРАТ ЈЕ ОТИШАО У МИЛЕСHEВСКУ ЧЕТУ

Позна јесен 1941.

Више се шапуће нето говори о догађајима у Пријепољу и ~~ОКОЛИНИ~~ који се тако брзо смењују и преплићу. Час чује!МО једно, час друго. Ни:како да знамо шта је лаж, а шта истина. Зато све те (многобројне вести које дођу прво код нас, у Рошну кафану на Коловрату код Пријепоља, примамо и као тачне и као нетачне. Стрепимо и чувамо се од сваког изненадног догађаја. Јер — рат је.

Једног дана уђох неким послом у подрум наше куће. Изненадих се кад у углу полумрачне просторије угледах свога брата Слободана и још једног младића. Погледах боље и у том младићу препознах Данила Пурића из Пријепоља. Закључих да су разговарали о нечем важном и нечем што ја не треба да знам, јер иракидоше разго!вор чим сам ја изненада банула на врата. Баш тих дана навршила сам 15 година и интересовало ме све што се догађало. А догађало се много којечега мени непознатог и неразумљивог. Зато се намерно задржах у подруму да бих чула о чему они то разговарју. Слобо виде да ја не намеравам да изађем, па поче да ме истерује. Ја се, као бајаги, опирах да изађем, шалим се и питам о чему они то разговарају, а ја о томе не омам да знам. О девојкама — кажу ми. Ја изађох и оставих их саме.

Сутрадан брат рече мајци да хоће да иде у партизане. Она се пренерази, закука: Какви партизани, црни сине! Не знам ко је то, али знам сигурно да не треба да идеш међу њих. И ја плачем, молим га, преклињем, али он не одступа. Сетих се да је јуче са Данилом Пурићем о томе разговарао у подруму. Мајка га непрекидно убеђује, плаче, моли га. Ја, његова млађа оестра коју је толико волео и све јој чинио на вољу, такође га молим, преклињем, али не помаже ништа. Видимо нас две јадне и уплаконе да га не можемо задржати и договоримо се да га бар спремимо, да са собом понесе бар најнужније ствари. Знам да смо му ставиле у велику вунену торбу ваздан неких ситница: чарапе, рукавице, веш, храну и остало. Он узе торбу, стави је на леђа и приђе нам да ое поздравимо. Обе плачемо, а он ћути, али видим да би и њему било лакше кад би заплакао. Рече нам да ће да иде на Лимски мост у Пријепољу, па одатле ивањским путем у Дивце.

Сетих ое да о« у Дмвцима Јтма друга Драшммра Дивца, са ккхјим је ишао у пжолу и који је често долазио код њега. Рекоомо му да неће моћи проћи на „блокади“ на ЈТимском мосту и на „блокади“ у Шарампову, али он рече да другога пута нема јер је Лим велики, па ће покушати да надмудри италијанске стражаре. Поздравиви се са нама и крену ка Пријепољу, а мајка оста кукајући из гласа, Изађемо на ливадицу испод куће до Лима да чекамо кад ће се Слобо појавити са оне стране реке. Знамо да не може сфћи на другу страну пре пола сата, али нама се време одужило као година, Очи су нам упрте доле низ Лим ка Пријепољу, али он никако да се помоли одоздо од Руске чесме. Ухапшли су га — мислимо — и стрепимо об-е, али ни једна не прогговара ни реч. Најзад путем са друге стране Лима указа се нека прилика, иде брзо. И јест и није наш Слобо. Јесте — радосно закључио мо обе и са срца нам се свали тежак камен.

Кад дође наспрам наше куће, угледа нас и ману нам неколико пута руком. Мени срце да искочи. Тако бмх лако препливали Лим иако је ударио у обале, само још једном да га видим, загрлим и сестрински пољубим. Слобо убрзо стиже до о!куке на Прлу, окрену се и последњи пут нам махну руком. После тога се изгуби иза оштре кривине, а ја и мајка још душ сузних очију и без речи остасмо на ливади са мислима које су лутале негде далеко.

Пролазе дани, а о брату нема никаквих вести. Жарко сам желела да некако одем у Дивце, да видим његовог друга Драгомира, да га питам где је мој Слобо. Мајку не чујем и не видим више да плаче, али јој често видим натечене очи — од плача, знам то.

Почетком 1942. године у нашу кућу изненада дође комшија Милан Јанковић, позва мајку и мене у собу и поче да нам шапуће:

— Слобо је код мене, стигао је ноћас! Смнoћ је препливао Лим нетде горе између Иовања и Велиже Жупе, осушио одело код тетке Косе у Великој Жупи и ноћас стигао код мене.

Нас две смо преорећне, питамо Милана како изгледа, је ли здрав, а он избегава да одговори. Наша радост се меша са стрепњом.

— Довешћу га ја ноћас па ћете га видети! .

Негде пред зору Милан је заиста досвео Слоба. Једва омо га познале: омршавео, необријан, поцепаног одела, на једној нози подерана ципела превезана канапом, а на другој опанак без обожака. ТеК тада схватисмо зашто је Милаи избегавао одгово^ре на наша питања.

Ни данас не знам одакле се Слободан в^ратио. Нама је рекао да је његова јединица учествовала у борби против Италијана код Рудог, негде око Никољдана, и да је он у тој борби био одсечен

и изгубио везу са јединицом. Одатле је путовао неколико дана десном страном Лима до Диваца одједном се пребацио у Велику Жупу.

Нас две ое утркујемо која ће му што више помоћи. Био је прљав и вашљив, поцепан, на ивици онаге.

Друго јутро по Слобовом доласку мајка је, по обичају, устала рано, пре ованућа. Заложила је шпорет у кафани и узела преслицу да преде. Брат је спавао у ооби на опрату. Ја сам такође опавала на спрату. Наједнапут у моју ообу улете мајка и пренеражено повика:

— Кукавица сиња, Италијани! Има их петнаестак, свуда су око куће.

Само што устадох, на вратима куће зачу се лупа и поџици:

— Апруте порта, апруте порта!

Мајка отвори врата и они улетеше унутра као вуци, размилеше се по кзући. Немадосмо кад Слоба да пробудимо. Једни су отрчали на опрат и изненадили га на спавању. Почели су га тући и одмах га потерали у Пријепоље. Више његовог кревета о ексеру, о који је била окачена некаква породична фотографија, остала је његова каца на којој је била извезена црџена петокрака, Италијани, за срећу, то нису приметили.

Неко је сазнао да је Слобо стигао кући и обавестио Италијане. Ко је то био — никад нисмо сазнали!

Затворен је у италијански затвор са осталим партизанима, међу којима је било доста и оних који су заробљени као рањеници у бици на Сјеници. Мајка је чинила ове да га спасе. Ишла је ни сама не зна код кога све. Знам да је два пута ишла у Хисарцик код хоце Пачариза, носила му златне дукате, молила га да издејствује његово пуштање из затвора, Ишла је и код неког Сторелија, италијанског високог официра, који је становао код Леле Пурић у Пријепољу. Но, и поред тога Слобо је подуже ожао у затвору.

Било нам је сада много теже него кад је био у партизанима. Скоро сваког дана добијали смо црне вести: Опет су се ноћас иза Прла чули пуцњи, опет су Италијани стрељали!

Ја сам неколико пута, као послом, ишла код тетке на Душманиће и одозго изнад затворске зграде дуго гледала нећу ли видети овога Слоба,

Али срећа ми се ни једном није осмехнула.

У лето 1943. године Слобо је поново отишао у партизане. Погинуо је као комесар чете у Бабинама 1944. годше у борби против четника.

Тако мој Слобо није дочекао слободу!

Љубица МИНИЋ — ЈОВАНОВИЋ